

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SODNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2024. gada 24. oktobrī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums – Autortiesības – Direktīva 2001/29/EK – 2. līdz 4. pants – Ekskluzīvas tiesības – Autortiesību aizsardzība lietišķās mākslas priekšmetiem, kuru izcelsmes valsts nav dalībvalsts – Bernes konvencija – 2. panta 7. punkts – Materiālās savstarpības kritērijs – Kompetenču sadalījums starp Savienību un tās dalībvalstīm – Materiālās savstarpības kritērija piemērošana, ko veic dalībvalstis – LESD 351. panta pirmā daļa

Lietā C-227/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) iesniegusi ar lēmumu, kas pieņemts 2023. gada 31. martā un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 11. aprīlī, tiesvedībā

Kwantum Nederland BV,

Kwantum België BV

pret

Vitra Collections AG,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietnieks T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], kas pilda pirmās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un I. Ziemeles (referente),

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: Č. Di Bella [*C. Di Bella*], administrators,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 20. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- *Kwantum Nederland BV* un *Kwantum België BV* vārdā – *C. Garnitsch*, *M. R. Rijks* un *M. van Gerwen*, *advocaten*,
- *Vitra Collections AG* vārdā – *S. A. Klos*, *A. Ringnald*, *advokāti* un *M. A. Ritscher*, *Rechtsanwalt*,
- Nīderlandes valdības vārdā – *E. M. M. Besselink* un *M. K. Bulterman*, pārstāves,
- Beļģijas valdības vārdā – *P. Cottin* un *A. Van Baelen*, pārstāvji, kuriem palīdz *A. Strowel*, *advokāts*,
- Francijas valdības vārdā – *R. Bénard* un *E. Timmermans*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Afonso*, *O. Glinicka*, *M. P.-J. Loewenthal* un *J. Samnadda*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2024. gada 5. septembra tiesas sēdē, pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, ka interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.) 2. līdz 4. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 17. panta 2. punktu un 52. panta 1. punktu, aplūkojot Konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas parakstīta Bernē 1886. gada 9. septembrī (Parīzes 1971. gada 24. jūlija akts), redakcijā, kas izriet no 1979. gada 28. septembra grozījumiem (turpmāk tekstā – “Bernes konvencija”), 2. panta 7. punkta, kā arī LESD 351. panta pirmās daļas gaismā.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp atbilstoši Šveices tiesībām iedibinātu sabiedrību *Vitra Collections AG* (turpmāk tekstā – “*Vitra*”), no vienas puses, un *Kwantum Nederland BV* un *Kwantum België BV* (turpmāk kopā sauktas – “*Kwantum*”), no otras puses, kas Nīderlandē un Beļģijā pārvalda iekštelpu iekārtojuma interjera priekšmetu, tostarp mēbeļu, veikalu ķēdi, par to, ka šajos veikalos tika pārdots krēsls, kas *Vitra* ieskatā pārkāpj tās autortiesības.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

Bernes konvencija

- 3 Bernes konvencijas 2. panta 7. punkts noteic:

“Ievērojot šīs konvencijas 7. panta 4. punkta noteikumus, [ar šo konvenciju izveidotās] Savienības valstu likumdošanas akti var noteikt, cik lielā mērā attiecīgās valsts likumi piemērojami lietišķās mākslas darbiem un dizainparaugiem, kā arī var noteikt šādu lietišķās mākslas darbu un dizainparaugu aizsardzības nosacījumus. Attiecībā uz darbiem, kas valstī, kurā tie radīti, tiek aizsargāti vienīgi kā dizainparaugi, citās [ar šo konvenciju izveidotās] Savienības valstīs var pieprasīt tikai tādu speciālo aizsardzību, kāda attiecīgajā valstī paredzēta dizainparaugiem, bet, ja attiecīgajā valstī šāda speciāla aizsardzība nav paredzēta, šādi darbi tiek aizsargāti kā mākslas darbi.”

- 4 Šīs konvencijas 5. panta 1. punkts paredz:

“Saskaņā ar šo konvenciju aizsargājamo darbu autori visās [ar šo konvenciju izveidotās] Savienības valstīs, izņemot valsti, kurā radīts darbs, bauda tādas pašas tiesības, kādas attiecīgi šo valstu likumi patlaban piešķir vai turpmāk piešķirs saviem pilsoņiem, kā arī tiesības, ko piešķir īpaši šī konvencija.”

- 5 Minētās konvencijas 7. panta 8. punkts ir formulēts šādi:

“Jebkurā gadījumā termiņu nosaka tās valsts likumdošanas akti, kurā aizsardzība tiek pieprasīta, tomēr, ja šīs valsts likumdošanas aktos nav paredzēts citādi, termiņš nevar būt ilgāks par to termiņu, kas noteikts valstī, kurā radīts darbs.”

- 6 Šīs pašas konvencijas 14.*ter* panta 2. punkts noteic:

“Iepriekšējā punktā paredzēto aizsardzību [ar šo konvenciju izveidotās] Savienības valstī var pieprasīt tikai tad, ja to atļauj tās valsts likumdošanas akti, pie kuras pieder autors, un tikai tādā apjomā, kādu pieļauj tās valsts likumdošanas akti, kurā šī aizsardzība tiek pieprasīta.”

- 7 Bernes konvencijas 19. pants paredz:

“Šīs konvencijas noteikumi neliedz pieprasīt piemērot plašākus noteikumus, kuri var būt noteikti [ar šo konvenciju izveidotās] Savienības valsts tiesību aktos.”

TRIPS līgums

- 8 Līguma par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (turpmāk tekstā – “*TRIPS*”), kas ir Līguma par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO)

izveidošanu 1.C pielikums un kas parakstīts Marakešā 1994. gada 15. aprīlī un apstiprināts ar Padomes 1994. gada 22. decembra Lēmumu 94/800/EK par daudzpusējo sarunu Urugvajas kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV 1994, L 336, 1. lpp.), 3. pants “Nacionālais režīms” noteic:

“1. Katra dalībvalsts piešķir citu dalībvalstu pilsoņiem režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā tas, ko tā piešķir saviem pilsoņiem attiecībā uz intelektuālā īpašuma, atbilstoši izņēmumiem, kas jau attiecīgi paredzēti Parīzes Konvencijā (1967), Bernes Konvencijā (1971), Romas Konvencijā un Līgumā par intelektuālo īpašumu attiecībā uz integrālajām shēmām. Attiecībā uz izpildītājiem, fonogrammu producentiem un apraides organizācijām šī saistība ir spēkā vienīgi uz tiesībām, kas noteiktas šajā nolīgumā. Jebkura dalībvalsts, kas saskaņā ar attiecīgajiem nosacījumiem izmanto Bernes Konvencijas (1971) 6. pantā vai Romas Konvencijas 16. panta 1. b) punktā fiksētās iespējas, par to informē *TRIPS* padomi.

2. Dalībvalstis var izmantot izņēmuma gadījumus, ko attiecībā uz tiesvedību un administratīvajām procedūrām rezervē iepriekšējais 1. punkts (ieskaitot dienesta adreses noteikšanu vai pārstāvja nozīmēšanu kādas dalībvalsts jurisdikcijas ietvaros), bet vienīgi tad, ja šādi izņēmumi ir nepieciešami, lai nodrošinātu to likumu un noteikumu ievērošanu, kuri nav pretrunā ar šā līguma nosacījumiem un ja šāda prakse netiek piemērota tādā veidā, ka tiek radīti slēpti ierobežojumi tirdzniecībai.”

9 *TRIPS* līguma 9. panta “Saistība ar Bernes konvenciju” 1. punkts noteic:

“Dalībvalstis ievēro Bernes konvencijas (1971) 1.–21. panta un tās pielikuma prasības. Tomēr šis līgums dalībvalstīm nedod tiesības vai neuzliek pienākumus attiecībā uz tiesībām, kas fiksētas šīs Konvencijas 6.*bis* pantā vai tiesībām, kas atvasinātas no tā.”

LAT

10 1996. gada 20. decembrī Ženēvā pieņemtais Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (*WIPO*) Līgums par autortiesībām (turpmāk tekstā – “*LAT*”) Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes Lēmumu 2000/278/EK (2000. gada 16. marts) (OV 2000, L 89, 6. lpp.).

11 *LAT* 1. panta “Saistība ar Bernes konvenciju” 4. punkts noteic:

“Līgumslēdzējas puses ievēro Bernes konvencijas 1.–21. pantu un pielikumu.”

Savienības tiesības

Direktīva 2001/29

- 12 Direktīvas 2001/29 6., 9. un 15. apsvērums noteic:

“(6) Ja neveic saskaņošanu Kopienas līmenī, attiecīgo valstu likumdošanas procesā, kas daudzās dalībvalstīs jau ir uzsākts, reaģējot uz tehnoloģiju jauninājumiem, var paredzēt ievērojami atšķirīgu aizsardzību un līdz ar to – ierobežojumus to pakalpojumu un produktu brīvai aprītei, kuri ietver intelektuālo īpašumu vai kuru pamatā ir intelektuālais īpašums; tas novedīs pie iekšējā tirgus jaunas sašķeltības un tiesiskās neatbilstības. [..]

[..]

(9) Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. To aizsardzība palīdz nodrošināt jaunrades uzturēšanu un attīstību autoru, izpildītāju, producentu, patērētāju, kultūras, rūpniecības un visas sabiedrības interesēs. Tāpēc intelektuālais īpašums ir atzīts par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu.

[..]

(15) Diplomātu konferencē, kas Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas [WIPO] aizgādībā notika 1996. gada decembrī, pieņēma divus jaunus līgumus – [LAT] un WIPO līgumu par izpildījumu un skaņu ierakstiem [pieņemts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Lēmumu 2000/278], kuri attiecīgi paredzēja autoru aizsardzību un izpildītāju un skaņu ierakstu producentu aizsardzību. [..] Šo direktīvu arī izmanto, lai īstenotu vairākas jaunas starptautiskas saistības.”

- 13 Direktīvas 2001/29 1. panta “Darbības joma” 1. punkts noteic:

“Šī direktīva attiecas uz autortiesību un blakustiesību tiesisko aizsardzību iekšējā tirgū, liekot īpašu uzsvāru uz informācijas sabiedrību.”

- 14 Šīs direktīvas 2. pants “Reproducēšanas tiesības” paredz:

“Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;

[..].”

- 15 Minētās direktīvas 3. panta “Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu” 1. punkts noteic:

“Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlēta laikā.”

- 16 Šīs pašas direktīvas 4. panta “Izplatīšanas tiesības” 1. punkts paredz:

“Dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi.”

- 17 Direktīvas 2001/29 5. pantā ir uzskaitīti gadījumi, kuros dalībvalstīm ir iespēja paredzēt izņēmumus un ierobežojumus šīs direktīvas 2. līdz 4. pantā paredzētajām tiesībām.

- 18 Šīs direktīvas 10. panta “Piemērošana laikā” 1. punktā ir paredzēts:

“Šīs Direktīvas noteikumus piemēro visiem šajā direktīvā minētajiem darbiem un citiem tiesību objektiem, ko 2002. gada 22. decembrī autortiesību un blakustiesību jomā aizsargā dalībvalstu tiesību akti vai kas atbilst aizsardzības kritērijiem saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem vai 1. panta 2. punktā minētajiem noteikumiem.”

Direktīva 2001/84/EK

- 19 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/84/EK (2001. gada 27. septembris) par tālākpārdošanas tiesībām par labu mākslas oriģināldarba autoram (OV 2001, L 272, 32. lpp.) 7. panta “Trešo valstu pilsoņi, kuriem ir tiesības uz autoratlīdzību” 1. punkts noteic:

“Dalībvalstis nosaka, ka autori, kas ir trešo valstu pilsoņi, un saskaņā ar 8. panta 2. punktu viņu īpašumtiesību pārņēmēji lieto tālākpārdošanas tiesības saskaņā ar šo direktīvu un attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vienīgi tad, ja tiesību akti tajā valstī, kuras pilsonis ir šis autors vai viņa tiesību pārņēmēji, ļauj šajā valstī aizsargāt dalībvalstu autoru un viņu tiesību pārņēmēju tālākpārdošanas tiesības.”

Direktīva 2006/116/EK

- 20 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/116/EK (2006. gada 12. decembris) par autortiesību un dažu blakustiesību aizsardzības termiņiem (OV 2006, L 372, 12. lpp.) 7. panta “Aizsardzība *vis-à-vis* trešām valstīm” 1. punkts paredz:

“Ja darba izcelsmes zeme saskaņā ar Bernes Konvenciju ir trešā valsts un darba autors nav Kopienas valstspiederīgais, dalībvalstu piešķirtais aizsardzības termiņš

beidzas dienā, kad beidzas aizsardzība, ko piešķir darba izcelsmes valsts, bet tas nevar būt ilgāks par 1. pantā noteikto termiņu.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 21 *Vitra* ražo dizaina mēbeles, tostarp krēslus, kurus radījuši nu jau mirušie laulātie *Charles* un *Ray Eames*, Amerikas Savienoto Valstu valstspiederīgie, un tai pieder intelektuālā īpašuma tiesības uz šiem krēsliem.
- 22 Viens no *Vitra* ražotajiem krēsliem ir *Dining Sidechair Wood* (turpmāk tekstā – “*DSW*”), kuru šis laulātais pāris radījis mēbeļu izgatavošanas konkursā, ko 1948. gada laikā organizēja Ņujorkas (Amerikas Savienotās Valstis) *Museum of Modern Art*, un tas ir eksponēts šajā muzejā kopš 1950. gada.
- 23 *Kwantum* Beļģijā pārvalda iekštelpu iekārtojuma priekšmetu, tostarp iekštelpu mēbeļu, veikalu ķēdi.
- 24 2014. gada laikā *Vitra* konstatēja, ka *Kwantum* pārdod krēslu ar nosaukumu “krēsls *Paris*”, neņemot vērā – *Vitra* ieskatā – tās autortiesības uz *DSW* krēslu.
- 25 *Vitra* cēla prasību *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande), kas atzina, ka *Kwantum* nav pārkāpusi *Vitra* autortiesības Nīderlandē un Beļģijā un ka *Kwantum* nav rīkojusies nelikumīgi, tirgojot krēslu *Paris*. Tādēļ tā noraidīja *Vitra* prasījumus un lielā mērā apmierināja *Kwantum* prasījumus.
- 26 Šo spriedumu atcēla *Gerechtshof Den Haag* (Hāgas apelācijas tiesa, Nīderlande), kas uzskatīja, ka *Kwantum*, pārdodot krēslu *Paris*, Nīderlandē un Beļģijā pārkāpj *Vitra* autortiesības uz krēslu *DSW*.
- 27 Izskatot kasācijas sūdzību, *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), kas ir iesniedzējtiesa, uzskata, ka strīds ir par Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrā teikuma piemērojamību un tvērumu, kas attiecībā uz darbiem, kuri to izcelsmes valstī tiek aizsargāti vienīgi kā dizainparaugi, it īpaši noteic, ka citā ar šo konvenciju izveidotās savienības valstī var pieprasīt tikai tādu speciālo aizsardzību, kas šajā valstī tiek piešķirta dizainparaugiem, tādējādi nosakot materiālās savstarpības kritēriju.
- 28 Šajā ziņā šī tiesa norāda, pirmkārt, ka, lai gan Eiropas Savienība nav Bernes konvencijas līgumslēdzēja puse, starptautiskie nolīgumi tai noteic pienākumu ievērot šīs konvencijas 1. līdz 21. pantu. Turklāt Savienības tiesību aktos neesot ietverta neviena tiesību norma attiecībā uz šīs konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju, tādējādi rodoties jautājums par to, vai dalībvalstis pašas var noteikt, vai tās piemēro vai nepiemēro šo kritēriju saistībā ar darbu, kura izcelsmes valsts ir trešā valsts un kura autors ir trešās valsts valstspiederīgais.

- 29 Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka autortiesības uz lietišķās mākslas darbu ir Hartas 17. panta 2. punktā nostiprināto tiesību uz intelektuālā īpašuma aizsardzību neatņemama sastāvdaļa. Tā uzskata, ka 2020. gada 8. septembra spriedums *Recorded Artists Actors Performers* (C-265/19, EU:C:2020:677), kurā Tiesa interpretēja *WIPO* līguma par izpildījumu un fonogrammām, kura līgumslēdzēja puse ir Savienība, noteikumu, raisa jautājumu, vai Savienības tiesības, konkrēti Hartas 52. panta 1. punkts, attiecībā uz autortiesību uz lietišķās mākslas darbu īstenošanas ierobežojumu ar Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju paredz, ka šis ierobežojums ir paredzēts ar likumu, proti, ar skaidru un precīzu tiesību normu. Šajā ziņā no šī sprieduma varot secināt, ka tikai Savienības likumdevējam un nevis valstu likumdevējiem ir jānosaka, vai autortiesības uz lietišķās mākslas darbu Savienībā var tikt ierobežotas, piemērojot Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, attiecībā uz lietišķās mākslas darbu, kurš radīts trešajā valstī un kura autors nav Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, un apstiprinošas atbildes gadījumā skaidri un precīzi definēt šo ierobežojumu. Taču pašreizējā Savienības tiesību attīstības posmā Savienības likumdevējs neesot paredzējis tādu ierobežojumu.
- 30 Treškārt, procesā iesniedzējtiesā *Kwantum* esot apgalvojis, ka Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzētais materiālās savstarpības kritērijs ietilpst LESD 351. panta pirmās daļas piemērošanas jomā. Taču esot jānosaka, kādā apjomā šai tiesību normai var būt ietekme uz minētā 2. panta 7. punkta otrā teikuma piemērošanu, ņemot vērā iebildumus attiecībā uz Beļģijas Karalisti.
- 31 Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

“1) Vai situācija šajā tiesvedībā ietilpst Savienības tiesību materiālajā piemērošanas jomā?

Gadījumā, ja uz šo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, papildus tiek uzdoti šādi jautājumi:

- 2) Vai apstāklis, ka Hartas 17. panta 2. punktā paredzētā intelektuālā īpašuma aizsardzība attiecas arī uz lietišķās mākslas darba autortiesībām, nozīmē to, ka Savienības tiesības, jo īpaši Hartas 52. panta 1. punkts, paredz nosacījumu, ka, lai ierobežotu lietišķās mākslas darba autortiesību izmantošanu (Direktīvas [2001/29] izpratnē), piemērojot savstarpības pārbaudi pēc būtības saskaņā ar Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, šāds ierobežojums ir jāparedz ar likumu?
- 3) Vai Direktīvas [2001/29] 2., 3. un 4. pants, kā arī Hartas 17. panta 2. punkts un 52. panta 1. punkts, ņemot vērā Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, ir jāinterpretē tā, ka tikai Savienības likumdevējam (un nevis valstu likumdevējiem) ir jānosaka, vai var ierobežot autortiesību izmantošanu (Direktīvas [2001/29] izpratnē) ES, piemērojot savstarpības pārbaudi pēc būtības saskaņā ar Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, attiecībā uz

lietišķās mākslas darbu, kura izcelsmes valsts Bernes konvencijas izpratnē ir trešā valsts un kura autors nav ES dalībvalsts pilsonis, un vai apstiprinošas atbildes gadījumā šis ierobežojums ir jādefinē skaidri un precīzi [..]?

- 4) Vai Direktīvas [2001/29] 2., 3. un 4. pants, lasot kopsakarā ar Hartas 17. panta 2. punktu un 52. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tā, ka, kamēr Savienības likumdevējs nav paredzējis lietišķās mākslas darba autortiesību izmantošanas ierobežojumu (Direktīvas [2001/29] izpratnē), piemērojot materiālās savstarpības kritēriju saskaņā ar Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, dalībvalstis nedrīkst izmantot šo pārbaudi lietišķās mākslas darbam, kura izcelsmes valsts Bernes konvencijas izpratnē ir trešā valsts un kura autors nav dalībvalsts pilsonis?
- 5) Vai, ņemot vērā pamatlietas apstākļus un laiku, kad stājās spēkā Bernes konvencijas 2. panta 7. punkts (tā iepriekšējais regulējums) attiecībā uz Beļģiju, ir izpildīti LESD 351. panta pirmās daļas nosacījumi, kālab Beļģijai šī iemesla dēļ ir iespēja piemērot savstarpības pārbaudi pēc būtības saskaņā ar Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, proti, ņemot vērā apstākli, ka šajā lietā izcelsmes valsts Bernes konvencijai pievienojās 1989. gada 1. maijā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 32 Pirmām kārtām, *Kwantum* norāda, ka iesniedzējtiesa nav izklāstījusi, kādā veidā "situācija šajā tiesvedībā" – vārdu savienojums, kuru, to nedefinējot, tā izmanto pirmajā jautājumā, – ietilpst Savienības tiesību materiālās piemērošanas jomā un ka, lai pieņemtu nolēmumu pamatlietā, tai nav nepieciešams lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, tādējādi tās uzdotie jautājumi esot hipotētiski.
- 33 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, kura ietvaros pirmā sniedz otrajām tādas Savienības tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu izskatāmās lietas (spriedums, 2023. gada 27. aprīlis, *Castorama Polska* un *Knor*, C-628/21, EU:C:2023:342, 25. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 34 Šajā ziņā jāatgādina, ka šajā procedūrā tikai valsts tiesai, kura izskata pamatlietu un kurai jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā katras lietas īpatnības, ir jānovērtē gan prejudiciālā nolēmuma nepieciešamība, lai tā varētu taisīt spriedumu, gan to jautājumu nozīmīgums, kurus tā uzdod Tiesai. Līdz ar to, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu. No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī

gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2023. gada 27. aprīlis, *Castorama Polska* un *Knor*, C-628/21, EU:C:2023:342, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 35 Tāpat no pastāvīgās judikatūras izriet, ka nepieciešamība sniegt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa izklāstītu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz kuriem attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošos faktu pieņēmumus. Turklāt iesniedzējtiesas lēmumā jābūt norādītiem precīziem iemesliem, kas valsts tiesai likuši šaubīties par Savienības tiesību interpretāciju un uzskatīt par nepieciešamu uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu (spriedums, 2023. gada 27. aprīlis, *Castorama Polska* un *Knor*, C-628/21, EU:C:2023:342, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 36 Izskatāmajā lietā no šī sprieduma 28.–30. punktā ietvertajiem apsvērumiem izriet, ka iesniedzējtiesa ir skaidri izklāstījusi pamatlietas faktisko un tiesisko kontekstu un ar pirmo prejudiciālo jautājumu specifiski tiecas noskaidrot, vai pamatliesa ietilpst Savienības tiesību materiālās piemērošanas jomā. Turklāt no šiem pašiem punktiem izriet, ka šī tiesa no tiesību viedokļa pietiekami ir izklāstījusi iemeslus, kuri to mudinājuši uzdot jautājumu par atsevišķu tiesību normu interpretāciju, ko tā uzskata par nepieciešamu, lai varētu pieņemt nolēmumu, tādējādi nevar uzskatīt, ka lūgtajai interpretācijai nav saiknes ar pamatlietas priekšmetu vai ka izvirzītā problēma ir hipotētiska. Šādos apstākļos nevar tikt atspēkota šī sprieduma 34. punktā atgādinātā nozīmīguma prezumpcija.
- 37 Otrām kārtām, *Kwantum*, kā arī Nīderlandes valdība rakstveida apsvērumos uzsver, ka jautājumi, kuri iesniedzējtiesai jāatrisina pamatlietā, attiecas vienīgi uz Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu un 5. panta 1. punktu, tādējādi nevienai Savienības tiesību normai nav nepieciešama Tiesas interpretācija.
- 38 Šāds arguments, kas pēc būtības attiecas uz prejudiciālo jautājumu nepieciešamību, lai izlemtu pamatlietu, nevar tikt atbalstīts. Faktiski, kā izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, šī tiesa jautā Tiesai, vai Savienības tiesības, konkrēti Direktīva 2001/29, aplūkojot atbilstošo Hartas tiesību normu, kā arī LESD 351. panta gaismā, nepieļauj to, ka valsts tiesa pamatlietā piemēro Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu.
- 39 Taču šis jautājums attiecas uz uzdotajiem jautājumiem pēc būtības.
- 40 Turklāt, kā pamatoti norādījusi iesniedzējtiesa, pat ja Savienība nav Bernes konvencijas līgumslēdzēja puse, tai ir jāievēro šīs konvencijas 1.–21. pants saskaņā ar, pirmkārt, LAT līguma, kura līgumslēdzējpusē tā ir, 1. panta 4. punktu (spriedums, 2018. gada 13. novembris, *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, 38. punkts, kā arī 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 41. punkts un tajā minētā judikatūra) un, otrkārt, *TRIPS* līguma 9. pantu, tādējādi šī konvencija Savienībā rada netiešas sekas (šajā ziņā skat.

spriedumu, 2012. gada 15. marts, *SCF*, C-135/10, EU:C:2012:140, 50. punkts, un 2020. gada 18. novembris, *Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación*, C-147/19, EU:C:2020:935, 36. punkts) un Tiesa var tikt aicināta interpretēt tās normas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 34. punkts; 2017. gada 16. marts, *AKM*, C-138/16, EU:C:2017:218, 21. un 44. punkts, kā arī 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 42. punkts).

- 41 No tā izriet, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

Par lietas būtību

Par pirmo jautājumu

- 42 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pamatlietā aplūkotā situācija ietilpst Savienības tiesību materiālās piemērošanas jomā.
- 43 Izskatāmajā lietā ir skaidrs, ka strīds pamatlietā attiecas uz *Vitra* celto prasību Nīderlandes tiesā, ar ko šī sabiedrība lūdz Nīderlandē un Beļģijā autortiesību aizsardzību attiecībā uz krēslu *DSW*, kuru radījuši Amerikas Savienoto Valstu valstspiederīgie, kura izcelsme ir šajā valstī un kura imitācijas *Kwantum* esot pārdevusi.
- 44 Šajā ziņā jāatgādina, ka – kā izriet no Direktīvas 2001/29 1. panta 1. punkta, šī direktīvas attiecas uz autortiesību un blakustiesību tiesisko aizsardzību iekšējā tirgū.
- 45 Kā ģenerālvokāts būtībā norādījis secinājumu 31. un 33. punktā, minētās direktīvas piemērošanas joma ir definēta nevis atbilstoši darba izcelsmes kritērijam vai tā autora pilsonībai, bet, atsaucoties uz iekšējo tirgu, kas atbilst LES 52. pantā norādītajai līgumu teritoriālajai darbības jomai. Ievērojot LESD 355. pantu, šo piemērošanas jomu veido dalībvalstu teritorijas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 8. septembris, *Recorded Artists Actors Performers*, C-265/19, EU:C:2020:677, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Turklāt atbilstoši Direktīvas 2001/29 10. panta 1. punktam šīs direktīvas, kas saskaņo atsevišķus autortiesību un blakustiesību aspektus informācijas sabiedrībā, normas piemēro visiem tajā minētajiem darbiem un citiem tiesību objektiem, kas tās transponēšanai noteiktajā datumā atbilst aizsardzības kritērijiem, piemērojot tās normas. No tā izriet, ka minētā direktīva var tikt piemērota strīdam pamatlietā.
- 47 Konkrēti – Tiesa jau ir lēmusi, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 3. panta 1. punkts nepārprotami definē ekskluzīvas reproducēšanas un izziņošanas tiesības, kas Savienībā ir autortiesību īpašniekiem, tā kā šīs tiesību normas sniedz saskaņotu juridisko ietvaru, nodrošina augstu un viendabīgu reproducēšanas un izziņošanas tiesību aizsardzību un veido pilnīgus tajā paredzēto tiesību materiālā satura saskaņošanas pasākumus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs,

Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, 35.–38. punkts). Tāpat, runājot par Direktīvas 2001/29 4. panta 1. punktu, no tā formulējuma izriet, ka arī šī tiesību norma nepārprotami definē tajā minētās ekskluzīvās izplatīšanas tiesības, jo šis pasākums līdzīgi iepriekš minētajai tiesību normai ir tajā minēto tiesību materiālā satura pilnīgas saskaņošanas pasākums.

- 48 Jāpiebilst, ka attiecībā uz jautājumu, vai šīs tiesību normas ir piemērojamas tādiem lietišķās mākslas priekšmetiem kā krēsls *DSW* pamatlietā, Tiesa ir uzskatījusi, ka šāds priekšmets var tikt kvalificēts kā “darbs” Direktīvas 2001/29 izpratnē tad, kad ir īstenojušies divi kumulatīvi nosacījumi. Pirmkārt, attiecīgajam priekšmetam ir jābūt oriģinālam tādā ziņā, ka tas ir paša autora intelektuālā jaunrade. Otrkārt, kā “darbs” Direktīvas 2001/29 izpratnē var tikt kvalificēti tikai tādi elementi, kas ir šādas intelektuālās jaunrades izpausme (spriedums, 2018. gada 13. novembris, *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, 35.–37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Tad, kad lietišķās mākslas priekšmetam piemīt šī sprieduma iepriekšējā punktā atgādinātās iezīmes un tas tāad ir darbs, tam šādā statusā ir tiesības uz aizsardzību, balstoties uz autortiesībām atbilstoši šai direktīvai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Šādos apstākļos jāuzskata, ka, tā kā ir īstenojušies Direktīvā 2001/29 paredzētie materiālie nosacījumi un tā kā it īpaši tāds lietišķās mākslas priekšmets kā pamatlietā aplūkotais var tikt kvalificēts kā “darbs” šīs direktīvas izpratnē, tās normas ir piemērojamas.
- 51 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka situācija, kurā sabiedrība lūdz autortiesību aizsardzību lietišķās mākslas priekšmetam, ko pārdod dalībvalstī, ja vien to var kvalificēt kā “darbu” Direktīvas 2001/29 izpratnē, ietilpst Savienības tiesību materiālās piemērošanas jomā.

Par otro līdz ceturto jautājumu

- 52 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar LESD 267. pantu iedibinātajā sadarbībā starp valstu tiesām un Tiesu pēdējai minētajai jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo strīdu. No šīs perspektīvas raugoties, Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi. Šajā ziņā Tiesai no visiem valsts tiesas iesniegtās informācijas elementiem un tostarp no iesniedzējtiesas lēmuma pamatojuma ir jāizdala tie Savienības tiesību elementi, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (spriedums, 2024. gada 30. aprīlis, *M.N. (EncroChat)*, C-670/22, EU:C:2024:372, 78. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 53 Kā ģenerālvokāts būtībā norādījis secinājumu 22. punktā, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka strīdus darbība pamatlietā izpaužas tādējādi,

- ka *Kwantum* pārdod priekšmetus, proti, krēsla eksemplārus, neievērojot autortiesības, kas esot *Vitra*, līdz ar to nozīme lietā ir Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktam, kā arī 4. panta 1. punktam, kas darba autoram piešķir attiecīgi ekskluzīvas šī darba reproducēšanas un izplatīšanas tiesības. Turpretim no šiem lietas materiāliem neizriet, ka šī darbība var veidot izziņošanu šīs direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē.
- 54 Šādos apstākļos jāuzskata, ka iesniedzējtiesa ar otro līdz ceturto jautājumu, kuri jāizvērtē kopā, būtībā vaicā, vai Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 4. panta 1. punkts, aplūkojot kopsakarā ar Hartas 17. panta 2. punktu un 52. panta 1. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj, ka dalībvalsts piemēro Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz lietišķās mākslas darbu, kura izcelsmes valsts ir trešā valsts un kura autors ir trešās valsts valstspiederīgais.
- 55 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, vispirms jānosaka, vai iepriekš minētās tiesību normas ir piemērojamas lietišķās mākslas darbam, kura izcelsmes valsts ir trešā valsts vai kura autors ir trešās valsts valstspiederīgais, un pēc tam – vai šīs tiesību normas nepieļauj Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzētā materiālās savstarpības kritērija piemērošanu valsts tiesībās.
- 56 Iesākumā jāatgādina, ka tādas Savienības tiesību normas noteikumi, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās saturu un tvērumu, visā Savienībā tostarp ir interpretējami autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā šīs tiesību normas formulējumu, kontekstu, kurā tā iekļaujas un attiecīgā tiesiskā regulējuma, kurā tā ietilpst, mērķus (spriedums, 2020. gada 8. septembris, *Recorded Artists Actors Performers*, C-265/19, EU:C:2020:677, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 57 Pirmām kārtām, attiecībā uz Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta un 4. panta 1. punkta formulējumu jānorāda, ka saskaņā ar šīm tiesību normām dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt viņu darbu pirmkārt, tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji un, otrkārt, jebkādā veidā izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai citādi.
- 58 Šajā ziņā jānorāda, ka šīs tiesību normas tieši neprecizē nedz to, vai tajās minētais jēdziens “darbs” aptver lietišķās mākslas darbus, kuru izcelsme ir trešā valsts, nedz arī to, vai jēdziens “autors” to izpratnē aptver šāda darba autoru, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais.
- 59 Tomēr Tiesa jau ir nolēmusi, kā izklāstīts šī sprieduma 48. un 49. punktā, ka tad, kad priekšmetu var kvalificēt kā “darbu” Direktīvas 2001/29 izpratnē, tam šajā statusā ir autortiesību piešķirtā aizsardzība atbilstoši šai direktīvai, kura turklāt neparedz nekādu nosacījumu saistībā ar attiecīgā darba izcelsmes valsti vai tā autora valstspiederību.

- 60 Otrām kārtām, attiecībā uz kontekstu, kurā iekļaujas šīs tiesību normas – pirmkārt, ņemot vērā to, kas izriet no šī sprieduma 44. un 45. punkta, jākonstatē, ka, definējot Direktīvas 2001/29 piemērošanas jomu ar teritoriālo kritēriju, Savienības likumdevējs noteikti ir ņēmis vērā visus darbus, kuru aizsardzība ir lūgta Savienības teritorijā, neatkarīgi no šo darbu izcelsmes valsts vai to autoru valstspiederības.
- 61 Otrkārt, jānorāda, ka atsevišķi saskaņoti likumdošanas instrumenti attiecībā uz autortiesībām paredz specifisku režīmu tiem darbiem, kuru izcelsmes valsts Bernes konvencijas izpratnē ir trešā valsts un kuru autors nav dalībvalsts valstspiederīgais. Tā, Direktīva 2006/116, it īpaši tās 7. panta 1. punkts paredz, ka tādiem darbiem dalībvalstīs piešķirtā autortiesību aizsardzība beidzas dienā, kad beidzas aizsardzība, ko piešķir darba izcelsmes valsts, bet tā nevar būt ilgāka par šajā direktīvā paredzēto termiņu. Kā uzsver *Vitra*, šādam režīmam, kas specifiski attiecas uz autortiesību aizsardzību un darbiem, kuru izcelsmes valsts ir trešā valsts, nebūtu lietderīgās iedarbības, ja attiecīgo darbu aizsardzība netiktu nodrošināta atbilstoši Direktīvai 2001/29.
- 62 Trešām kārtām, šī sprieduma 60. punktā izklāstītā interpretācija atbilst Direktīvas 2001/29 īstenojamajiem mērķiem.
- 63 Šajā ziņā, pirmkārt, kā izklāstīts šīs direktīvas 6. apsvērumā, tā tostarp ir vērsta uz to, lai izvairītos no jūtāmām atšķirībām aizsardzības jomā un attiecīgi – no aizliegumiem brīvai pakalpojumu un preču aprītei, kas ietver elementus saistībā ar intelektuālo īpašumu vai balstās uz šādiem elementiem, jo šie aizliegumi izraisītu jaunu iekšējā tirgus sadrumstalotību un nekonsekvences tiesiskajā regulējumā, un jebkādi autortiesību harmonizācijai atbilstoši šīs direktīvas 9. apsvērumam ir jābūt balstītai uz augsta līmeņa aizsardzību. Taču šāds mērķis netiktu ievērots, ja Direktīva 2001/29 Savienībā reglamentētu tikai tādu darbu autortiesību aizsardzību, kuru izcelsme ir dalībvalstī vai kuru autors ir dalībvalsts valstspiederīgais.
- 64 Otrkārt, Direktīvas 2001/29 15. apsvērumā izklāstīts, ka to izmanto, lai īstenotu vairākas starptautiskās saistības, kas izriet no LAT. Šajā ziņā atbilstoši *TRIPS* līguma 9. panta 1. punktam un LAT 1. panta 4. punktam Savienībai jāievēro gan Bernes konvencijas 1.–21. pants, kā norādīts šī sprieduma 40. punktā, gan šīs konvencijas pielikums. Tā, no minētās konvencija 5. panta 1. punkta izriet, ka autori attiecībā uz darbiem, saistībā ar kuriem tie tiek aizsargāti saskaņā ar šo konvenciju, visās [ar šo konvenciju izveidotās] Savienības valstīs, izņemot valsti, kurā radīts darbs, bauda tādas pašas tiesības, kādas attiecīgi šo valstu likumi patlaban piešķir vai turpmāk piešķirs saviem pilsoņiem.
- 65 Kā ģenerālvokāts norādījis secinājumu 30. punktā, Savienības starptautiskajām saistībām, kas intelektuālā īpašuma jomā īstenošanas ar Direktīvu 2001/29, būtu pretrunā tas, ja šī direktīva saskaņotu autortiesības attiecībā uz darbiem, kuru izcelsmes valsts ir dalībvalsts vai kura autors ir dalībvalsts valstspiederīgais, atstājot pašu dalībvalstu ziņā noteikt tiesisko režīmu, kas piemērojams darbiem,

- kuru izcelsmes valsts ir trešā valsts vai kuru autors ir trešās valsts valstspiederīgais.
- 66 Tādēļ jāuzskata, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 4. panta 1. punkts ir piemērojami lietišķās mākslas darbiem, kuru izcelsme ir trešā valsts vai kuru autori ir šādas valsts valstspiederīgie.
 - 67 Runājot par to, vai šīs tiesību normas nepieļauj, ka dalībvalstis valsts tiesībās piemēro Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz lietišķās mākslas darbu, kura izcelsme ir trešā valsts vai kura autors ir trešās valsts valstspiederīgais, šī sprieduma 57. punktā ir atgādināts, ka saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu un 4. panta 1. punktu dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu reproducēšanu, kā arī izplatīšanu. Turklāt, kā izriet no šī sprieduma iepriekšējā punkta, šīs tiesību normas ir piemērojamas lietišķās mākslas darbiem, kuru izcelsme ir trešās valstis vai kuru autori ir šādu valstu valstspiederīgie.
 - 68 Pirmkārt, tas, ka dalībvalsts piemēro šo materiālās savstarpības kritēriju, būtu ne vien pretrunā minēto tiesību normu formulējumam, kā ģenerālvokāts uzsvēris secinājumu 53. punktā, bet arī apdraudētu šīs direktīvas mērķi, kas ir autortiesību saskaņošana iekšējā tirgū. Faktiski, piemērojot minēto kritēriju, attieksme pret lietišķās mākslas darbiem, kuru izcelsme ir trešā valsts, dažādās dalībvalstīs varētu būt atšķirīga saskaņā ar starptautiskajām līgumtiesībām, kas divpusēji piemērojamas starp dalībvalsti un trešo valsti.
 - 69 Otrkārt, katrā ziņā, tā kā šī sprieduma 66. punktā paredzētās intelektuālā īpašuma tiesības ir aizsargātas, balstoties uz Hartas 17. panta 2. punktu, ikkatram šo tiesību īstenošanas ierobežojumam atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam jābūt paredzētam ar likumu un tam jāatbilst minēto tiesību un brīvību būtiskajam saturam.
 - 70 Izskatāmajā lietā jāuzskata, ka dalībvalsts, piemērojot Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju, var radīt šādu ierobežojumu, tā kā šī piemērošana var liegt eventuālajam šo tiesību īpašniekam šo tiesību izmantošanu un īstenošanu kādā iekšējā tirgus daļā, proti, tādas dalībvalsts teritorijā, kura piemērojusi šo klauzulu.
 - 71 Kā izriet no Hartas 52. panta 1. punkta, šādam ierobežojumam jābūt paredzētam ar likumu.
 - 72 Šajā ziņā Tiesa ir uzskatījusi, ka tad, kad ar Savienības tiesību normu tiek saskaņota autortiesību aizsardzība, vienīgi Savienības likumdevējam un nevis valstu likumdevējiem ir jānosaka, vai Savienībā ir jāierobežo šo tiesību piešķiršanas ierobežošana attiecībā uz darbiem, kuru izcelsmes valsts ir trešā valsts vai kuru autors ir trešās valsts valstspiederīgais (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 8. septembris, *Recorded Artists Actors Performers*, C-265/19, EU:C:2020:677, 88. punkts).

- 73 Tiek uzskatīts, ka, pieņemot Direktīvu 2001/29, Savienības likumdevējs ir īstenojis kompetenci, kas attiecīgajā jomā iepriekš piešķirta dalībvalstīm. Tādējādi šīs direktīvas piemērošanas jomā uzskatāms, ka Savienība ir aizstājusi dalībvalstis, kuru kompetencē vairs nav attiecīgo Bernes konvencijas normu īstenošana (spriedums, 2012. gada 26. aprīlis, *DR un TV2 Danmark*, C-510/10, EU:C:2012:244, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 74 Izskatāmajā lietā, kā ģenerālvokāts būtībā norādījis secinājumu 40. punktā, ne Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, ne 4. panta 1. punkts, ne kāda cita tās tiesību norma Savienības tiesību pašreizējās attīstības posmā neietver tādu ierobežojumu kā šī sprieduma 70. punktā minētais.
- 75 Turklāt ir taisnība, ka Direktīvas 2001/29 mērķis ir saskaņot tikai dažus autortiesību un blakustiesību aspektus un vairākas tās normas arī liecina par Savienības likumdevēja nodomu piešķirt dalībvalstīm rīcības brīvību tās īstenošanā (spriedumi, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW*, C-469/17, EU:C:2019:623, 34. punkts, un 2019. gada 29. jūlijs, *Spiegel Online*, C-516/17, EU:C:2019:625, 23. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 76 Ņemot to vērā, Tiesa ir arī nospriedusi, ka Direktīvas 2001/29 5. pantā iekļautais izņēmumu un ierobežojumu saraksts attiecībā uz šīs direktīvas 2.–4. pantā paredzētajām ekskluzīvajām tiesībām ir izsmelošs, pretējā gadījumā tas apdraudētu ar šo direktīvu panāktās autortiesību un blakustiesību saskaņošanas efektivitāti un tiesiskās drošības mērķi, kā arī šo izņēmumu un ierobežojumu īstenošanas konsekvences prasību (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW*, C-469/17, EU:C:2019:623, 56., 62. un 63. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Taču minētais 5. pants pašreizējā Savienības tiesību attīstības posmā neietver ierobežojumu, kas analogs tam, kāds ir Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzētais materiālās savstarpības kritērijs.
- 77 Tādējādi Direktīva 2001/29 šajā ziņā atšķiras no citiem autortiesību saskaņošanas instrumentiem, kurus Savienības likumdevējs pieņēmis atbilstoši šīs konvencijas normām.
- 78 It īpaši – minētā konvencija tostarp attiecībā uz lietišķās mākslas darbiem paredz ierobežotus izņēmumus to aizsardzības termiņam un tālākpārdošanas tiesībām, saskaņā ar kuriem šīs konvencijas līgumslēdzējām pusēm ir iespēja piemērot materiālās savstarpības kritēriju un tādējādi tām nav pienākuma piemērot valsts regulējumu atbilstoši minētās konvencijas 5. panta 1. punktam.
- 79 Taču Savienības likumdevējs ir nolēmis piemērot materiālās savstarpības kritēriju, pirmkārt, Direktīvas 2006/116 7. panta 1. punktam par aizsardzības termiņu un, otrkārt, Direktīvas 2001/84 7. panta 1. punktam par tālākpārdošanas tiesībām atbilstoši Bernes konvencijas 7. panta 8. punktam un 14.*ter* panta 2. punktam, turpretim Savienības likumdevējs nedz Direktīvā 2001/29, nedz citā Savienības tiesību normā nav iekļāvis ierobežojumus ekskluzīvajām tiesībām, kas autoriem piešķirtas ar šīs direktīvas 2. panta a) punktu un 4. panta 1. punktu, kā materiālās

savstarpības kritēriju, kāds paredzēts Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā. Šajā ziņā, kā izklāstīts šī sprieduma 72. punktā, vienīgi Savienības likumdevējam un nevis valstu likumdevējiem atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam ar Savienības tiesību aktiem ir jāparedz, vai Savienībā jāierobežo to tiesību piešķiršana, kuras paredzētas 2. panta a) punktā un 4. panta 1. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 8. septembris, *Recorded Artists Actors Performers*, C-265/19, EU:C:2020:677, 88. un 91. punkts).

- 80 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro līdz ceturto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 4. panta 1. punkts, aplūkojot kopsakarā ar Hartas 17. panta 2. punktu un 52. panta 1. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka Savienības tiesību pašreizējā attīstības posmā tie nepieļauj, ka dalībvalstis valsts tiesībās piemēro Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz lietišķās mākslas darbu, kura izcelsmes valsts ir trešā valsts un kura autors ir trešās valsts valstspiederīgais. Vienīgi Savienības likumdevējam atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam ar Savienības tiesību aktiem ir jāparedz, vai Savienībā jāierobežo to tiesību piešķiršana, kuras paredzētas 2. panta a) punktā un 4. panta 1. punktā.

Par piekto jautājumu

- 81 Ar piekto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 351. panta pirmā daļa jāinterpretē tādējādi, ka tā atļauj dalībvalstij, atkāpjoties no Savienības tiesību normām, piemērot Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā ietvertu materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz darbu, kura izcelsmes valsts ir Amerikas Savienotās Valstis.
- 82 Atbilstoši LESD 351. panta pirmajai daļai Līgumi neietekmē tiesības un pienākumus, ko uzliek nolīgumi, kurus pirms 1958. gada 1. janvāra un – attiecībā uz kandidātvalstīm – pirms to pievienošanās dienas viena vai vairākas dalībvalstis, no vienas puses, noslēgušas ar vienu vai vairākām trešām valstīm, no otras puses.
- 83 Kā Tiesa jau ir nospriedusi, Bernes konvencijai ir raksturīgas starptautiska nolīguma iezīmes LESD 351. panta izpratnē (spriedums, 2012. gada 9. februāris, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, 58. punkts).
- 84 LESD 351. panta pirmā daļas mērķis ir atbilstoši starptautisko tiesību principiem precizēt, ka Līguma piemērošana neietekmē attiecīgās dalībvalsts pienākumu ievērot trešo valstu tiesības, kas izriet no pirms tās pievienošanās noslēgta nolīguma, un pildīt savas attiecīgās saistības (spriedums, 2012. gada 9. februāris, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, 61. punkts).
- 85 Šajā ziņā, ņemot vērā uz otro līdz ceturto jautājumu sniegto atbildi, jāuzskata, ka dalībvalstis vairs nevar atsaukties uz iespēju piemērot Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju, lai gan šī pati konvencija ir stājusies spēkā pirms 1958. gada 1. janvāra.

- 86 Proti, kā izriet no Tiesas judikatūras, tad, kad starptautiska konvencija, ko dalībvalsts ir noslēgusi pirms tās pievienošanās Savienībai, ļauj tai, kā tas ir izskatāmajā lietā, pieņemt pasākumu, kas šķiet pretējs Savienības tiesībām, tomēr nenosakot tai šādu pienākumu, dalībvalstij ir jāatturas no šāda pasākuma piemērošanas (spriedums, 1995. gada 28. marts, *Evans Medical* un *Macfarlan Smith*, C-324/93, EU:C:1995:84, 32. punkts, kā arī 2012. gada 9. februāris, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, 62. punkts).
- 87 Turklāt gadījumā, kad Savienības tiesību attīstības dēļ likumdošanas pasākums, ko dalībvalsts pieņēmusi atbilstoši agrākas starptautiskas konvencijas sniegtajai iespējai, šķiet esam pretrunā šīm tiesībām, attiecīgā dalībvalsts nevar atsaukties uz šo konvenciju, lai atbrīvotu sevi no pienākumiem, kas vēlāk radušies atbilstoši Savienības tiesībām (spriedums, 2012. gada 9. februāris, *Luksan*, C-277/10, EU:C:2012:65, 63. punkts).
- 88 Jāpiebilst, ka izskatāmajā lietā Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrais teikums šīs konvencijas līgumslēdzējam pusēm piešķir rīcības brīvību, tostarp paredzot, ka ar šo konvenciju izveidotās Savienības valstu tiesību aktos jānosaka tiesību, kuras attiecas uz lietišķās mākslas darbiem un dizainpraugiem, piemērošanas joma, kā arī šo darbu un dizainparaugu aizsardzības nosacījumi.
- 89 Kā ģenerālvokāts uzsvēris secinājumu 59.–62. punktā, pirmkārt, no šīs tiesību normas formulējuma neizriet, ka tā aizliedz Bernes konvencijas līgumslēdzējai valstij ar autortiesībām aizsargāt lietišķās mākslas darbu, kas šī darba izcelsmes valstī ir aizsargāts tikai saskaņā ar speciālu režīmu kā dizainparaugs. Otrkārt, šāds aizliegums būtu pretrunā ar šīs konvencijas mērķi, ko atspoguļo “valsts regulējuma” princips un no tās materiālajām tiesību normām izrietošais minimālais aizsardzības līmenis, proti, mērķi nodrošināt autoriem aizsardzību ārpus darba izcelsmes valsts. Visbeidzot, treškārt, katrā ziņā no minētās konvencijas 19. panta skaidri izriet, ka tās tiesību normas neliedz piemērot plašākus noteikumus kā tie, kas pieņemti ar minētās konvencijas līgumslēdzējas valsts tiesību aktiem.
- 90 Šādos apstākļos dalībvalsts nevar atsaukties uz Bernes konvencijas 2. panta 7. punktu, lai atbrīvotu sevi no pienākumiem, kuri izriet no Direktīvas 2001/29.
- 91 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz piekto jautājumu jāatbild, ka LESD 351. panta pirmā daļa jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka dalībvalsts, atkāpjoties no Savienības tiesību normām, piemēro Bernes konvencijas 2. panta 7. punkta otrajā teikumā ietverto materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz darbu, kura izcelsmes valsts ir Amerikas Savienotās Valstis.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 92 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies,

iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav pamatlietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **Situācija, kurā sabiedrība lūdz autortiesību aizsardzību lietišķās mākslas priekšmetam, ko pārdod dalībvalstī, ja vien to var kvalificēt kā “darbu” Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā izpratnē, ietilpst Savienības tiesību materiālās piemērošanas jomā.**
- 2) **Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts un 4. panta 1. punkts, aplūkojot kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. panta 2. punktu un 52. panta 1. punktu,**

jāinterpretē tādējādi, ka

Savienības tiesību pašreizējā attīstības posmā tie nepieļauj, ka dalībvalstis valsts tiesībās piemēro Konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas parakstīta Bernē 1886. gada 9. septembrī (Parīzes 1971. gada 24. jūlija akts), redakcijā, kas izriet no 1979. gada 28. septembra grozījumiem, 2. panta 7. punkta otrajā teikumā paredzēto materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz lietišķās mākslas darbu, kura izcelsmes valsts ir trešā valsts un kura autors ir trešās valsts valstspiederīgais. Vienīgi Savienības likumdevējam atbilstoši Pamattiesību hartas 52. panta 1. punktam ar Savienības tiesību aktiem ir jāparedz, vai Savienībā jāierobežo to tiesību piešķiršana, kuras paredzētas 2. panta a) punktā un 4. panta 1. punktā.

- 3) **LESD 351. panta pirmā daļa jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj, ka dalībvalsts, atkāpjoties no Savienības tiesību normām, piemēro Konvencijas par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas parakstīta Bernē 1886. gada 9. septembrī (Parīzes 1971. gada 24. jūlija akts), redakcijā, kas izriet no 1979. gada 28. septembra grozījumiem, 2. panta 7. punkta otrajā teikumā ietverto materiālās savstarpības kritēriju attiecībā uz darbu, kura izcelsmes valsts ir Amerikas Savienotās Valstis.**

[Paraksti]